

Evaluatie jaarwisseling 2021-2022

PUBLICATIEDATUM:

28-01-2022

Stichting HVLV evalueert de jaarwisseling van 2021-2022!

Afgelopen jaarwisseling was er wederom een tijdelijk verbod op legaal siervuurwerk van kracht. Afgelopen jaarwisseling was dus een abnormale jaarwisseling, net zoals de jaarwisseling daarvoor. En net zoals de jaarwisseling van 2020-2021, leverde afgelopen jaarwisseling weer een hoop data en berichten op waar we enkele interessante conclusies uit kunnen trekken.

Fijnstof en milieulast

De hoogste fijnstofpiek werd deze jaarwisseling gemeten in Den Haag. Ondanks dat er veel meer vuurwerk is afgestoken, was fijnstofpiek met 855 microgram per m³ een stuk lager dan de hoogste fijnstofconcentratie van de jaarwisseling van 2020-2021. Die bedroeg toen 1555 microgram per m³. Het RIVM geeft hiervoor de wind rond middernacht als verklaring.¹

Overlast

De jaarwisseling van 2021-2022 heeft wederom bewezen dat een verbod op legaal siervuurwerk niet helpt om vuurwerkoverlast tegen te gaan. Via sociale en andere media komt het algemene beeld naar voren dat de overlast dit jaar erger dan normaal was en bovendien eerder begon. Uit navraag bij diverse grotere steden over vuurwerkoverlast komt landelijk gezien geen eenduidig beeld naar voren. Zo is het aantal vuurwerkgerelateerde overlastmeldingen in bijvoorbeeld Tilburg, Breda, Nijmegen en Rotterdam fors gestegen. Echter, in Groningen, Eindhoven, Utrecht en Amsterdam is het aantal overlastmeldingen gedaald.² In het document 'Landelijk beeld jaarwisseling 2021-2022', van voormalig minister van Justitie en Veiligheid Ferd Grapperhaus, blijkt uit landelijke politiecijfers dat de ervaren overlast in de wijken met 8,9% is toegenomen in vergelijking met het gemiddelde van de afgelopen vier jaarwisselingen.³

Als het afsteken van legaal siervuurwerk wel de bepalende factor voor het ervaren van vuurwerkoverlast was geweest, had er landelijk een dalende trend in de overlastcijfers moeten optreden. Deze daling is overduidelijk uitgebleven. Ergo, legaal siervuurwerk is niet de oorzaak van de overlast die men rond de jaarwisseling ervaart.

Illegaal vuurwerk

De toename in de ervaren vuurwerkoverlast is in lijn met een ander negatief effect van het tijdelijke verbod op legaal siervuurwerk: de toename van de handel in zwaar illegaal vuurwerk. Sinds de invoering van het eerste tijdelijke vuurwerkverbod is er een enorme opleving van de handel in zwaar illegaal vuurwerk ontstaan, met alle gevolgen van dien. Door deze opleving is het aantal kilo's in beslag genomen illegaal vuurwerk twee jaar op rij bijna exponentieel gegroeid. In 2019 werd er nog 61.429 kilo in beslag genomen, in 2020 is dat ruim verdubbeld naar 122.815 kilo en afgelopen jaar is er een record van 205.904 kilo illegaal vuurwerk in beslag genomen.² Vooral de enorme vangst van 120.000 kilo illegaal vuurwerk in november 2021 laat duidelijk zien dat de illegale markt voorsorteert om het gat in de markt op te vullen. Een gat in de markt wat zal ontstaan wanneer het zorgvuldig opgebouwde, controleerbare distributiesysteem van legaal siervuurwerk ontbonden wordt.⁴

Vuurwerk gerelateerde letsels

Afgelopen jaarwisseling waren er ruim dubbel zoveel vuurwerk gerelateerde letsels te betreuren als een jaarwisseling eerder. De stijging bedroeg 102%, wat een totaal van 773 gewonden opleverde.⁵ Plastisch chirurgen hebben rond de jaarwisseling 39 slachtoffers behandeld, ook een verdubbeling vergeleken met een jaar eerder. Hierbij geven ze ook aan dat letsels die zijn veroorzaakt met de beruchte Cobra's met stip op nummer één staan.⁶

Maar dan komt het echte interessante nieuws:

VeiligheidNL laat weten dat 7% van het totaal aantal letsels van afgelopen jaarwisseling werd veroorzaakt door fontein, cakes en zogeheten compound vuurwerk, **een percentage wat vergelijkbaar was met voorgaande jaarwisselingen**.³ Na het verbod op Nederlands knalvuurwerk, single shots en vuurpijlen, en het initiatief van de vuurwerkbranche om geen stijgtollen en zogeheten mijnen met bombettes meer te importeren, zijn fontein, cakes en compounds feitelijk nog de enige vuurwerksoorten die op de Nederlandse markt te koop zijn, op het categorie F1 vuurwerk na.

¹ RIVM, Minder luchtvervuiling tijdens de jaarwisseling, <https://www.rivm.nl/nieuws/minder-luchtvervuiling-tijdens-jaarwisseling>

² Binnenlands bestuur, Steden merken sterk wisselende vuurwerktrend, <https://m.binnenlandsbestuur.nl/nieuws/steden-melden-sterk-wisselende-vuurwerktrends.262583.lynkx>

³ F.B.J Grapperhaus, S.P.R.A van Weyenberg, brief Landelijk beeld jaarwisseling 2021-2022

⁴ Raymond Boere AD, Politie doet grootste vangst illegaal vuurwerk ooit: 120.000 kilo aan zware explosieven, <https://www.ad.nl/binnenland/politie-doet-grootste-vangst-illegaal-vuurwerk-ooit-120-000-kilo-aan-zware-explosieven~ab2add6b/>

⁵ VeiligheidNL, Verdubbeling vuurwerksslachtoffers ten opzichte van vorig jaar, <https://www.veiligheid.nl/organisatie/actueel/verdubbeling-vuurwerksslachtoffers>

⁶ RTL Nieuws, Plastische chirurgen zien verdubbeling aantal vuurwerksslachtoffers, jongst slachtoffer 7 jaar oud, <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5278852/vuurwerk-slachtoffers-plastische-chirurgie-oud-en-nieuw>

Zou de regering ooit besluiten tot een definitief verbod op legaal siervuurwerk, dan zou dat verbod dus enkel invloed hebben op deze 7% van het totaal aantal slachtoffers. Verder werden letsels voor 22% veroorzaakt door F1 vuurwerk, wat niet te verbieden is. Dit is een hoger percentage door F1 vuurwerk veroorzaakte letsels dan voorgaande jaarwisselingen. Dat wordt toegeschreven aan de beruchte TikTok challenge uit december, waarin tieners werden uitgedaagd om onveilige handelingen met dit vuurwerk te verrichten. Illegaal vuurwerk, wat al verboden is, was goed voor 24% van de letsels. Carbid, wat geen vuurwerk is, veroorzaakte 12% van de letsels. Vuurpijlen en knalvuurwerk, die reeds verboden zijn, veroorzaakten 14% van de letsels.³ Dit gegeven bevestigt feitelijk dat het Nederlandse siervuurwerk aanbod aanzienlijk veilig is omdat het aantoonbaar voor de geringste gevaarzetting zorgt.

Geweld tegen hulpverleners en mensen met een publieke taak

Verreweg de opvallendste conclusie van afgelopen jaarwisseling is dat een verbod op legaal siervuurwerk niet bijdraagt aan het verminderen van agressie en geweld tegen hulpverleners en mensen met een publieke taak. Uit cijfers van de politie van afgelopen jaarwisseling blijkt dat zowel het fysieke als het verbale geweld tegen politie en andere werknemers met een publieke functie sterk is toegenomen. Ten opzichte van het gemiddelde van de afgelopen 4 jaarwisselingen bedroeg de toename van fysiek geweld tegen de politie respectievelijk +72,5%. In het geval van andere werknemers met een publieke taak bedroeg de toename zelfs +154,5%. De toename van het verbale geweld bedroeg respectievelijk +62,7% en +250%.⁷

Het tegengaan van geweld tegen hulpverleners is doorgaans een van de voornaamste redenen om te pleiten voor een verbod op legaal siervuurwerk. **Echter, twee opeenvolgende 'vuurwerkvrije' jaarwisselingen hebben niet bijgedragen aan een vermindering van het geweld tegen hulpverleners en mensen met een publieke taak.** Het geweld waaraan zij worden blootgesteld correleert namelijk niet met de Nederlandse vuurwerktraditie, maar is een fenomeen wat gedurende het hele jaar en vooral tijdens de jaarwisseling landelijk veelvuldig tot uiting komt. Tijdens de jaarwisseling gebruiken dergelijke relschoppers voornamelijk illegaal vuurwerk als middel om geweld mee te plegen en gedurende de rest van het jaar worden naast illegaal vuurwerk ook stokken, flessen of bak- en straatstenen als gewelddmiddel gebruikt.

Conclusie:

Ook deze jaarwisseling leert ons dat een verbod op legaal siervuurwerk niet bijdraagt aan het oplossen van de jaarlijks terugkerende jaarwisselingsproblematiek. Het verbod heeft ervoor gezorgd dat de Nederlandse consument massaal zijn weg naar de illegale markt heeft gevonden. Hierdoor is de overlast over het algemeen gestegen en heftiger ervaren. Ook zijn er meer en heftigere vuurwerk gerelateerde letsels te betreuren geweest. Onnodig, aangezien de cijfers van deze en voorgaande jaarwisselingen duidelijk laten zien dat het huidige Nederlandse legale siervuurwerk aanbod aanzienlijk veilig is. Tot slot hebben twee aaneengesloten jaarwisselingen met een vuurwerkverbod, zoals verwacht, geen invloed gehad op het verminderen van agressie en geweld tegen hulpverleners en mensen met een publieke taak. Dit zijn in de verste verte geen conclusies waaruit de noodzaak voor een verbod op legaal siervuurwerk blijkt. Stichting HVLV had deze overtuiging al lang, maar het is fijn dat de cijfers en data onze overtuiging bevestigen.

Advies aan politici en beleidsmakers

De belofte van een éénmalig tijdelijk vuurwerkverbod is de volgende jaarwisseling direct weer verbroken. Ongeacht of de argumenten en motivatie voor het tweede tijdelijke verbod op legaal siervuurwerk klopten, heeft het verbreken van deze belofte het vertrouwen van de Nederlandse consument beschadigd.

Ons advies aan politici en beleidsmakers is om zo vroeg als mogelijk te garanderen dat de legale siervuurwerkverkoop voor aankomende jaarwisseling doorgang kan vinden en die garantie na te leven. Signalen die wij uit de gemeenschap opvangen geven stichting HVLV alle reden om aan te nemen dat de ontstane onzekerheid over het doorgaan van de legale siervuurwerkverkoop ervoor zorgt dat consumenten hun heil op voorhand al op de illegale markt gaan zoeken. Hierdoor komt er niet alleen meer gevaarlijk vuurwerk ons land binnen, maar is er bovendien eerder (zwaar illegaal) vuurwerk voorhanden, waardoor eerder en dus ook langer vuurwerkoverlast ervaren wordt.

Slotwoord

De Nederlandse vuurwerktraditie is een belangrijke bouwsteen van de Nederlandse culturele identiteit. De jaarwisseling van 2021-2022 heeft voor de tweede keer aangetoond dat er geen reden is om afscheid te nemen van dit prachtige stukje cultureel erfgoed, maar bovendien werd afgelopen jaarwisseling duidelijk dat de traditie bij de Nederlanders in hun DNA zit. De traditie is nog altijd springlevend en stichting HVLV hoopt dat iedere Nederlander de traditie komende jaarwisseling, binnen de kaders van de Nederlandse wet, in ere mag houden!

Samen sterk voor siervuurwerk!

⁷ Politie, Jaarwisselingsrapportage 2021-2022, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/01/07/tk-bijlage-factsheet-politie-jaarwisselingsrapportage-2021-2022>

Bronnen

- 0)
<https://www.rivm.nl/nieuws/minder-luchtervuiling-tijdens-jaarwisseling#:~:text=Tijdens%20de%20jaarwisseling%20was%20er,we%20verhoogde%20concentraties%20fijn stof%20gemeten.>
- 1)
<https://m.binnenlandsbestuur.nl/nieuws/steden-melden-sterk-wisselende-vuurwerktrends.262583.lynkx>
- 2)
<https://www.nu.nl/jaarwisseling/6176529/recordhoeveelheid-illegaal-vuurwerk-in-beslag-genomen-in-2021.html>
- 3)
<https://www.veiligheid.nl/organisatie/actueel/verdubbeling-vuurwerksslachtoffers>
- 4)
<https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5278852/vuurwerk-slachtoffers-plastische-chirurgie-oud-en-nieuw>